

**Preek (ingekort) Capelle-Schollevaar, 4 januari 2009,
9.15 uur**

*Thema: 'Zie het Lam van God!' naar aanleiding van
Genesis 22: 1-14 en Johannes 1: 19-34 (kerntekst: vers 29)*

1. Alles draait om Jezus!

De Duitse schilder Matthias Grünewald (1480-1528) maakte een schilderij boven het altaar van de kerk in Isenheim, een plaats in de Elzas (nu Frankrijk). Op dat altaarstuk zie je in het midden Jezus aan het kruis. En rechts van Jezus zie je een afbeelding van Johannes de Doper. In zijn ene hand heeft Johannes een boek, dat is het Oude Testament. En zijn andere hand wijst naar Jezus. Maar met die rechterhand is iets vreemds. De wijsvinger, die naar Jezus wijst, is groter dan eigenlijk zou moeten. En u begrijpt wel wat de schilder daarmee wilde uitdrukken. Het gaat om Hem! Om Jezus! Johannes de Doper staat helemaal in dienst van Jezus. Alles draait om Hem!

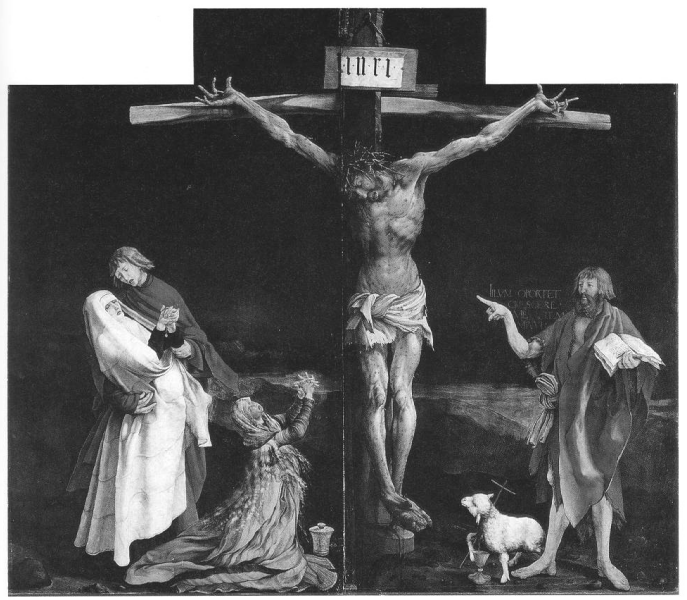
Naast Johannes de Doper zie je op dat schilderij een Lam. Dat Lam verwijst naar de centrale tekst van vanmorgen, naar deze uitspraak van Johannes de Doper: 'Zie, het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt.' 'Kijk! Daar is het Lam van God, Hij draagt alle schuld weg!'

2. Waar dacht Johannes aan bij het Lam van God?

En nu moeten wij ons even heel goed realiseren waar we zitten in het Evangelie, op welk moment in het leven van Jezus gebeurt dit? Johannes de Doper zegt dit, op het moment dat Jezus voor het eerst in de openbaarheid komt. Johannes de Doper heeft Jezus gedoopt, dat is heel wonderlijk geweest. Toen Jezus uit het water omhoog kwam, toen daalde de Heilige Geest op Hem neer in de gestalte van een duif, en Johannes hoorde een stem uit de hemel: 'Jij bent Mijn Zoon, de Geliefde, in Jou heb Ik Mijn welbehagen.' Maar veel meer wordt er over Jezus nog niet verteld! Wij weten al véél meer over Jezus. Wij weten hoe Hij naar het kruis ging, hoe Hij leed, hoe Hij stierf, we weten dat Hij begraven werd en dat Hij op de derde dag weer is opgestaan uit de dood. Maar Johannes de Doper wist dat allemaal nog niet, maar hij wist één ding wel: 'Deze Jezus is de Zoon van God, de Messias.' Daarom noemt hij hem het 'Lam van God'. Toen ik dat zo op me liet inwerken, toen vroeg me af: waar dacht Johannes de Doper aan bij het 'Lam van God'?

Johannes de Doper had alleen het Oude Testament, dus om te begrijpen wat Johannes bedoelde, moeten we terug naar dat Oude Testament. Ook al had Johannes dat misschien niet letterlijk in zijn hand, zoals op dat schilderij, hij had het wel in zijn hoofd.

Ik wil u drie momenten noemen uit het Oude Testament, waarin het gaat over een Lam, waardoor deze uitspraak van Johannes reliëf krijgt, diepte. Er zou meer te noemen zijn, maar ik beperk me tot deze drie.

**2a. Genesis 22: God Zelf voorziet in het Lam
(plaatsvervangings)**

De eerste plaats uit het Oude Testament is dat indrukwekkende Genesis 22. Abraham en Sara, ze hebben jaren, tientallen jaren moeten wachten op een kind, ze hebben alle hoop allang verloren, en dan toch gebeurt het wonder: als Abraham 100 jaar oud is en Sara 90, dan wordt bij deze hoogebejaarde mensen een kind geboren: Izaäk. Onvoorstelbaar! Tóch houdt God Zijn belofte, tóch is er nageslacht, tóch is er die zoon! Het is niet te geloven! En dan, in Genesis 22, komt die bizarre opdracht van God: 'Abraham, neem je zoon, je enige, de zoon van wie je houdt, ga naar het land Moria, en offer hem daar op een berg die Ik je zal aanwijzen.' Je enige zoon, althans, de enige zoon van je eigen lieve vrouw Sara... offeren! Opofferen! Wáárom? Het moet gestormd hebben van binnen, bij Abraham! Hij begrijpt er helemaal niets van!!! En toch, tóch doet hij gehoorzaam wat God zegt. Terwijl Abraham op weg is, met lood in zijn schoenen, weet hij tegelijkertijd héél zeker: 'Hoe dan ook, linksom of rechtsom, God zal Izaäk niet van mij afnemen. Hij hééft het beloofd: via Izaäk zal Hij mij nakomelingen geven, het kán niet waar zijn dat ik Izaäk echt kwijtraak.'

En als ze dan samen verder gaan, zonder de knechten en de ezel, en ze lopen naast elkaar, dan vraagt Izaäk: 'Papa, hier is het hout en het vuur, maar... waar is het lam voor het brandoffer?' Een vraag die Abraham door de ziel moet snijden. En dan is het antwoord van Abraham vól geloof: 'God zal Zichzelf voorzien van een lam voor het brandoffer, mijn zoon.' God Zélf zal voor dat lam zorgen.

En we hebben het gelezen: als ze boven gekomen zijn, dan móét Abraham het wel zeggen: 'Izaäk, jongen, jij bent het offer...' En gehoorzaam laat Izaäk zich vastbinden. Als Abraham dan zijn mes omhoog heft, klaar om die vreselijke daad uit te voeren, klinkt daar die stem: 'Abraham! Stop! Nu weet Ik dat je Godvrezend bent, en dat je zélfs bereid bent om Mij je enige zoon te geven.'

Abraham weet niet half hoe snel hij Izaäk los moet maken, en dan staat daar in de struiken een ram. En die ram wordt geofferd. 'God zal Zichzelf voorzien van een lam voor het brandoffer, mijn zoon.' Maar daar stond een ram, geen lam! En als Johannes de Doper Jezus ziet lopen, dan zegt hij: 'Dáár is het Lam van God!' God Zelf voorziet in een lam. Abraham hoefde zijn enige zoon niet te geven aan God, maar God gaf wel Zijn enige Zoon aan Abraham, en aan ons als mensheid. Voelt u? Dat is een wonderlijke ruil. Jezus, het Lam van God, nam de plaats in van ons! Hij werd opgeofferd, in onze plaats! Hij is het Lam van God. God Zélf heeft voorzien in een Lam.

En als wij nu een nieuw jaar in gaan, dan mag u daarop bouwen, en jij ook! God Zélf gaat voor ons uit! Hij voorziet ons van alles wat wij nodig hebben. Hij heeft ons zélf Zijn Zoon gegeven, zou Hij dan niet, mét Jezus, álles geven wat wij nodig hebben? Dit eerste verhaal rondom een lam wijst ons op de plaatsvervanging, op Gods zorg voor ons. Hij zorgt voor het Lam! Hij is het die ons redt, Hij alleen! Daar komt niets van ons bij! Wij kunnen met al onze prestaties bij God aankomen, maar daar redden we het nooit, nooit mee! Onze redding is puur en alleen aan God te danken! Dat is de kern van het christelijk geloof: wij worden gered puur en alleen uit genade. God Zelf heeft voorzien in een Lam!

2b. Exodus 12: het Lam brengt verlossing

Het tweede verhaal uit het Oude Testament, waardoor we die uitspraak van Johannes de Doper beter gaan begrijpen, dat is de uittocht uit Egypte. Izaák krijgt een zoon, Jakob. En Jakob krijgt weer twaalf zonen, waarvan er één in Egypte terechtkomt. Dat is Jozef, en Jozef wordt daar onderkoning. En als er dan hongersnood komt, dan zegt Jozef tegen zijn hele familie: 'Kom naar Egypte!' Daar wonen ze 400 jaar en het wordt een volk. Maar omdat ze zo talrijk worden, gaan de Egyptenaren ze zien als bedreiging. En dan moet dat volk, Israël, slavenwerk doen. Afschuwelijk! En bovendien: de kleine, pasgeboren jongetjes moeten op last van de Farao in de Nijl gegooid worden. Israël gaat echt door een hel! Totdat God Mozes roept. Mozes gaat naar de Farao en zegt: 'Dit is het woord van God: Laat Mijn volk gaan! Laat het wegtrekken!' Maar de Farao weigert. Egypte wordt getroffen door negen plagen. En negen keer weigert de Farao. En dan zegt God, via Mozes: 'Nu komt er een tiende plaag, de ergste. Alle eerstgeboren jongens van Egypte zullen sterven. De engel des doods zal rondgaan. Hij zal ook door het gebied komen waar Israël woont. Maar voor Israël is er redding. Elk Israëlitisch gezin moet een lam slachten, of een ander stuk kleinvee, en het bloed van dat lam moet aan de deurposten van het huis worden gesmeerd. Als de engel des doods dat bloed ziet, dan gaat hij voorbij.' Dat gebeurt en de volgende dag zegt de Farao: 'Alsjeblieft, verdwijn, zo snel mogelijk!' Israël is vrij! En voortaan zal elk gezin elk jaar een Paaslam slachten. Als Gods oordeel over de wereld gaat, dan houdt het bloed van het Paaslam Zijn oordeel tegen. Achter dat bloed mag je schuilen. Daar ben je veilig. En ook daaraan moet Johannes de Doper gedacht hebben. Bij dit tweede verhaal is het kernwoord: verlossing. Het Lam van God brengt verlossing! Later zal Jezus Pesach vieren met Zijn discipelen, en diezelfde avond zal Hij gevangen genomen worden, om een paar uur later te sterven.

2c. Jesaja 53: Het Lam geeft Zichzelf vrijwillig

En het derde stukje uit het Oude Testament waaraan Johannes de Doper ongetwijfeld gedacht heeft, dat is Jesaja 53. Jesaja schrijft over de knecht van de HERE. Die knecht, daarvan kun je zeggen: 'Dat is het volk Israël.' Zeker! Maar er is nog een diepere betekenis. Die knecht van de HERE, dat is vooral ook de Messias, die zal komen. En wat staat er dan in Jesaja 53: 7? 'Hij werd mishandeld, maar hij liét zich verdrukken en deed zijn mond niet open; als een lam dat ter slachting geleid wordt, en als een schaap dat stom is voor zijn scheerders, zo deed hij zijn mond niet open.' Het kernwoord bij dit derde bijbelgedeelte, dat is: vrijwilligheid. Het Lam van God geeft Zich... vrijwillig.

Genesis 22: plaatsvervanging. Exodus 12: verlossing.

Jesaja 53: vrijwillige overgave. Aan ál die dingen heeft Johannes de Doper gedacht, ongetwijfeld, hij moet daar veel over nagedacht hebben, want hij zegt het niet zomaar een kéér, nee, we lezen in vers 35 en 36: 'De volgende dag stond Johannes daar weer met twee van zijn discipelen. En toen hij Jezus zag gaan, zeide hij: Zie, het Lam Gods!'

3. Wij volgen een Lam!

In de Bijbel wordt de lijn doorgetrokken naar het laatste bijbelboek, Openbaring. In dat boek wordt Jezus bijna overal zó genoemd: het Lam! Het Lam dat heeft overwonnen. Dat gaat héél diep! Want een lam overwint anders dan een leeuw. Jezus wordt ook de Leeuw genoemd in Openbaring, de Leeuw uit Juda, maar dat is één keer, in 5:5. Daarom wordt in de Narnia-sprookjes van C.S. Lewis Jezus ook getekend als een leeuw. Misschien kent u die boeken en films. Jij kent ze vast wel. En toch, in Openbaring wordt Jezus meestal niet getekend als een leeuw, maar als een lam. 29 keer heet Hij het Lam. Jezus wint niet door krachtpatserij, maar door zelfopoffering. Jezus is groot doordat Hij klein wilde worden. Jezus heeft alle macht gekregen, omdat Hij eerst bereid was alle macht uit handen te geven. Jezus heeft de hoogste plaats gekregen omdat Hij Zelf koos voor de laagste plaats. En daarom zingen de miljoenen engelen in koor: 'Het Lam, dat geslacht is, is waardig te ontvangen de macht en de rijkdom, en de wijsheid en de sterkte, en de eer en de heerlijkheid en de lof!' (5: 12). Bent u het zich bewust? Wij volgen... een Lam! Dat vraagt van ons een totale, totale omkeer in ons hele denken. Niet meer denken in termen van macht, van gelijk krijgen, van eer, van grootheid, maar van nederigheid, van dienst, van zelfopoffering. Dat valt níét mee, gemeente! Dat moeten we absoluut niet onderschatten! Maar tegelijkertijd is het zó bevrijdend! Onbevangen een nieuw jaar in. Durven loslaten, dienen, de dingen overgeven. Want God zal voorzien! Hij voorzag in een Lam. Zou Hij dan u vergeten? Als u uw recht wilt halen, zult u het nooit krijgen. Als u het loslaat, dan zal u recht worden gedaan. God behaalt Zijn overwinningen door de diepten heen! Wij volgen een Lam!

In het centrum van de geschiedenis staat het Lam van God. Ik ben begonnen met het altaarstuk in Isenheim. Ik eindig met het altaarstuk in de Sint-Baafskathedraal in Gent, gemaakt door Hubert en Jan van Eyck, twee broers. In 1432 kwam het af: 'De aanbidding van het Lam Gods'. Op dat schilderij zie je van vier kanten mensen aanstromen. Je ziet profeten en apostelen, je ziet maagden en martelaars. Mannen en vrouwen, Joden en niet-Joden, alle soorten mensen. En in het midden, omringd door engelen: het Lam, omringd door de stralen van God.

4. 'Zie, het Lam Gods.' ZIE het Lam!

'Zie!' Kijk goed! Neemt u er de tijd voor om het Lam van God te zien? Om Het te bewonderen? Om Het te aanbidden?

Kom tot rust, gemeente, aan de voeten van het Lam.
Volg Zijn spoor en u, jij bent op de goede weg!
Amen.

Reageren? Bel of mail: René van Loon, 010-442 6280, c.m.van.loon@freeler.nl